

Kulturarvsfrågor

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår yrkanden från allmänna motionstiden 2017/18 om bl.a. statligt stöd till vissa museer, kulturmiljö och uppmärksammande av brott mot mänskligheten. Ungefär hälften av yrkandena bereds i förenklad form.

I betänkandet finns nio reservationer (M, SD, C, L, KD).

Behandlade förslag

80 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2017/18.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	7
Ärendet och dess beredning	7
Bakgrund	7
Utskottets överväganden	9
Statligt stöd till vissa museer	9
Skydd av fornlämningar	12
Kulturmiljöfrågor	13
Världsarv	17
Folkparkerna	18
Glasriket	19
Uppdrag till Institutet för språk och folkminnen	20
Uppmärksammande av brott mot mänskligheten	21
Motioner som bereds förenklat	24
Reservationer	29
1. Demokratimuseum, punkt 4 (L)	29
2. Marinarkeologiskt museum, punkt 7 (SD)	30
3. Skydd av fornlämningar, punkt 9 (SD)	31
4. Kulturarvet under jord, punkt 10 (M)	32
5. Det kyrkliga kulturarvet, punkt 11 (SD)	32
6. Vattenverksamheter som kulturminnen, punkt 15 (KD)	33
7. Glasriket, punkt 18 (C)	34
8. Uppdrag till Institutet för språk och folkminnen, punkt 19 (SD)	35
9. Minnesdag och minnesmonument tillägnade kommunismens offer, punkt 20 (SD)	36
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	37
Motioner från allmänna motionstiden 2017/18	37

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Filial i Ljungbyhed till Flygvapenmuseum i Linköping**

Riksdagen avslår motion
2017/18:2032 av Anette Åkesson (M).

2. **Permanent utställning om kommunismens brott mot mänskligheten**

Riksdagen avslår motion
2017/18:3517 av Josef Fransson (SD).

3. **Industrimuseer**

Riksdagen avslår motion
2017/18:137 av Said Abdu (L).

4. **Demokratimuseum**

Riksdagen avslår motion
2017/18:402 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 1 och 2.

Reservation 1 (L)

5. **Traditionsfartyg och k-märkta fritidsbåtar och fartyg**

Riksdagen avslår motion
2017/18:220 av Lars Tysklind (L) yrkande 2.

6. **Bättre skildring av statarnas historia**

Riksdagen avslår motion
2017/18:1051 av Kent Härstedt (S) yrkandena 1 och 2.

7. **Marinarkeologiskt museum**

Riksdagen avslår motion
2017/18:96 av Mattias Bäckström Johansson (SD).

Reservation 2 (SD)

8. **Skansen**

Riksdagen avslår motionerna
2017/18:379 av Nina Lundström (L) och
2017/18:840 av Teres Lindberg m.fl. (S).

9. **Skydd av fornlämningar**

Riksdagen avslår motionerna
2017/18:1221 av Maria Malmer Stenergard (M) och
2017/18:3844 av Markus Wiechel (SD).

Reservation 3 (SD)

10. Kulturarvet under jord

Riksdagen avslår motion

2017/18:3070 av Olof Lavesson m.fl. (M) yrkande 4.

*Reservation 4 (M)***11. Det kyrkliga kulturarvet**

Riksdagen avslår motion

2017/18:1739 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 3.

*Reservation 5 (SD)***12. Hembygdsföreningsinspektör**

Riksdagen avslår motion

2017/18:3277 av Mikael Jansson (SD) yrkandena 1 och 2.

13. Kvarntorpshögen som riksintresse

Riksdagen avslår motion

2017/18:505 av Christina Örnebjär (L) yrkande 1.

14. Den svenska gravkulturen

Riksdagen avslår motion

2017/18:58 av Lars-Axel Nordell (KD).

15. Vattenverksamheter som kulturminnen

Riksdagen avslår motion

2017/18:3748 av Penilla Gunther m.fl. (KD) yrkande 4.

*Reservation 6 (KD)***16. Världsarv**

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:688 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) och

2017/18:1840 av Magnus Manhammar (S).

17. Folkparkerna

Riksdagen avslår motion

2017/18:3381 av Runar Filper (SD).

18. Glasriket

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:1469 av Krister Örnfjäder m.fl. (S) och

2017/18:2449 av Eskil Erlandsson och Anders Åkesson (båda C).

*Reservation 7 (C)***19. Uppdrag till Institutet för språk och folkminnen**

Riksdagen avslår motion

2017/18:1603 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkandena 1 och 3.

*Reservation 8 (SD)***20. Minnesdag och minnesmonument tillägnade kommunismens offer**

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:34 av Björn Söder (SD) och

2017/18:878 av Jonas Millard m.fl. (SD, -) yrkande 7.

*Reservation 9 (SD)***21. Minnesmärken**

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:409 av Maria Weimer (L) och

2017/18:1824 av Laila Naraghi m.fl. (S).

22. Romernas situation i Sverige och Europa

Riksdagen avslår motion

2017/18:701 av Magnus Manhammar (S).

23. Kommunismens brott mot mänskligheten

Riksdagen avslår motion

2017/18:3373 av Runar Filper (SD) yrkande 2.

24. Motioner som bereds förenklat

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:14 av Robert Stenkvisst och Mikael Jansson (båda SD),

2017/18:220 av Lars Tysklind (L) yrkandena 1 och 3,

2017/18:443 av Robert Hannah (L) yrkande 1,

2017/18:693 av Fredrik Olovsson m.fl. (S),

2017/18:697 av Pia Nilsson (S),

2017/18:700 av Helén Pettersson i Umeå m.fl. (S) yrkande 2,

2017/18:702 av Niklas Karlsson (S),

2017/18:705 av Johan Löfstrand m.fl. (S),

2017/18:833 av Rikard Larsson (S),

2017/18:838 av Anna-Lena Sörenson m.fl. (S),

2017/18:847 av Hans Ekström (S),

2017/18:937 av Lars-Axel Nordell (KD),

2017/18:940 av Magnus Oscarsson (KD),

2017/18:941 av Magnus Oscarsson (KD),

2017/18:1216 av Peter Helander och Anders Åkesson (båda C),

2017/18:1323 av Edward Riedl (M),

2017/18:1603 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 2,

2017/18:1612 av Edward Riedl (M),

2017/18:1688 av Jan Lindholm (MP),

2017/18:1726 av Aron Emilsson m.fl. (SD),

2017/18:1727 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkandena 1–3,

2017/18:1733 av Aron Emilsson m.fl. (SD),
2017/18:1735 av Björn Söder m.fl. (SD),
2017/18:1739 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2,
2017/18:1747 av Aron Emilsson m.fl. (SD),
2017/18:1778 av Anders Hansson (M),
2017/18:1911 av Bengt Eliasson m.fl. (L) yrkande 6,
2017/18:2271 av Jan Ericson (M),
2017/18:2693 av Isak From m.fl. (S),
2017/18:3068 av Olof Lavesson m.fl. (M, C, L, KD) yrkandena 3, 4 och 11,
2017/18:3078 av Cecilia Magnusson och Eva Lohman (båda M) yrkandena 1 och 2,
2017/18:3087 av Cecilia Magnusson (M),
2017/18:3123 av Marta Obminska (M),
2017/18:3152 av Betty Malmberg (M),
2017/18:3373 av Runar Filper (SD) yrkande 1,
2017/18:3578 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 7,
2017/18:3580 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 53,
2017/18:3600 av Roland Utbult m.fl. (KD) yrkande 6,
2017/18:3652 av Caroline Szyber m.fl. (KD) yrkande 64 och
2017/18:3781 av Mikael Jansson (SD).

Stockholm den 12 april 2018

På kulturutskottets vägnar

Olof Lavesson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Olof Lavesson (M), Peter Johnsson (S), Cecilia Magnusson (M), Agneta Gille (S), Aron Emilsson (SD), Anna Wallentheim (S), Per Lodenius (C), Niclas Malmberg (MP), Isabella Hökmark (M), Azadeh Rojhan Gustafsson (S), Christina Örnebjär (L), Vasiliki Tsouplaki (V), Roland Utbult (KD), Mattias Vepsä (S), Amne Ali (S), Michael Svensson (M) och Sara-Lena Bjälkö (SD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet 80 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2017/18 om bl.a. statligt stöd till vissa museer, kulturmiljö och uppmärksammande av brott mot mänskligheten. Ungefär hälften av yrkandena bereds i förenklad form.

Utskottet besökte Statens maritima museer den 30 november 2017, Världskulturmuseet den 5 mars 2018 och Nationalmuseum den 8 mars 2018.

Bakgrund

Den nationella kulturpolitiken

Riksdagen beslutade i december 2009 om nationella kulturpolitiska mål (prop. 2009/10:3, bet. 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145). Målen är att kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund, att alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet och att kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska präglade samhällets utveckling.

För att uppnå målen ska kulturpolitiken

- främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor
- främja kvalitet och konstnärlig förnyelse
- främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas
- främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan
- särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur.

Följande prioriteringar för en förnyad kulturarvspolitik (prop. 2016/17:116, bet. 2016/17:KrU9, rskr. 2016/17:281) har utarbetats för att det offentliga kulturarvsarbetet ska kunna vidareutvecklas och kulturarvets värden komma hela samhället till del:

- Det gemensamma kulturarvet blir en angelägenhet för alla.
- Det offentliga samtalet vidgas och fördjupas.
- Medskapande och engagemang främjas.

Nationella mål för kulturmiljöområdet

I enlighet med de nationella mål för kulturmiljöarbetet som riksdagen antog 2013 (prop. 2012/13:96, bet. 2012/13:KrU9, rskr. 2012/13:273) ska det statliga kulturmiljöarbetet främja

- ett hållbart samhälle med en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas
- människors delaktighet i kulturmiljöarbetet och möjlighet att förstå och ta ansvar för kulturmiljön

- ett inkluderande samhälle med kulturmiljön som gemensam källa till kunskap, bildning och upplevelser
- en helhetssyn på förvaltningen av landskapet som innebär att kulturmiljön tas till vara i samhällsutvecklingen.

Utskottets överväganden

Statligt stöd till vissa museer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om statligt stöd till vissa museer med hänvisning till riksdagens tidigare ställningstagande att staten bör vara restriktiv med att främja tillkomsten av nya museer, Riksantikvarieämbetets samordnande roll för museifrågor och kultursamverkansmodellen.

Jämför reservation 1 (L) och 2 (SD).

Motionerna

Teres Lindberg m.fl. (S) yrkar i motion 2017/18:840 att regeringen bör se över statsbidraget till Skansen. Motionärerna anför att statsbidraget under ett antal år har varit mer eller mindre oförändrat, trots att underhåll och kostnader ökat i större andel än besöksintäkterna. I motion 2017/18:379 anför Nina Lundström (L) att Skansens inträdesavgift leder till att en del barnfamiljer av ekonomiska skäl avstår från att ta del av friluftsmuseets verksamhet. Motionären menar att det därför borde vara möjligt för museer – och friluftsmuseet Skansen – att ansöka om pengar för att införa fri entré, i varje fall för barn och ungdomar. Motionären yrkar på en översyn av systemet med fri entré.

I motion 2017/18:1051 anför Kent Härstedt (S) att allmänheten bör få bättre möjligheter att lära sig om statarnas historia (yrkande 2) och att en översyn bör göras för att se över möjligheten att skildra och beskriva statarnas historia på ett mer adekvat sätt (yrkande 1) än de få och små statarmuseer som finns och de mindre avtryck som statarnas historia gör på de större museerna.

För att uppmärksamma en unik svensk flyghistoria yrkar Anette Åkesson (M) i motion 2017/18:2032 att regeringen utreder förutsättningarna för att Flygvapenmuseum i Linköping får i uppdrag att öppna en filial i Ljungbyhed.

I motion 2017/18:96 anför Mattias Bäckström Johansson (SD) att möjligheten att etablera ett museum för regalskeppet Kronan, regalskeppet Svärdet och amiralskeppet Mars på Öland eller i Kalmar bör utredas.

Josef Fransson (SD) yrkar i motion 2017/18:3517 att Sverige inrättar ett museum med en permanent utställning om kommunismens brott mot mänskligheten.

Said Abdu (L) yrkar i motion 2017/18:137 att regeringen bör få i uppdrag att ge förslag på hur antalet svenska industrimuseer påtagligt kan ökas. Motionären anför att sådana museer kan stärka intresset för teknisk utbildning och vara turistmagneter samt att de företag som är samarbetspartner med museer kan stärka sina varumärken nationellt och internationellt.

Jan Björklund m.fl. (L) anför i motion 2017/18:402 att ett nationellt demokratimuseum bör inrättas (yrkande 1) och att Nils Edéns gärning bör lyftas fram med en permanent utställning och genom särskild uppmärksamhet under demokratiåret 2018 (yrkande 2).

Lars Tysklind (L) anför i motion 2017/18:220 yrkande 2 att det inte är rimligt att det ofta ideella arbetet med att bevara t.ex. svenska traditionsfartyg samt k-märkta fritidsbåtar och fartyg, som är en viktig del av Sveriges historia, riskerar att upphöra med anledning av höga myndighetsavgifter eller regler som tagits fram för moderna transportlösningar.

Bakgrund

Utskottet har tidigare, senast i betänkande 2016/17:KrU9, behandlat yrkanden om statligt bidrag och intresse för olika museer och centrumbildningar runt om i landet. Utskottet har då betonat statens centrala roll för att stödja museiväsendet och bidra till samverkan och effektiv användning av resurser. Utskottets bedömning har varit att staten bör vara restriktiv med att främja tillkomsten av nya museer och att de som tar initiativ till nya museer också bör se till att investeringar och drift kan finansieras (jfr även bet. 2015/16:KrU9).

I sin behandling av propositionen Kulturarvspolitik (prop. 2016/17:116) välkomnade utskottet regeringens tydliga målsättning att minska sektorns organisatoriska splittring genom att uppdra åt Riksantikvarieämbetet (RAÄ) att vara en samordnande part på nationell nivå. Likaså såg utskottet potentialen i RAÄ:s nya roll att som ansvarig myndighet för museifrågor utveckla samverkan såväl inom sektorn som med det omgivande samhället. Utskottet menade att den s.k. museidialog som myndigheten redan påbörjat vittnade om att RAÄ är lyhört för sektorns önskemål i utarbetandet av hur myndigheten ska agera som en samlingspunkt för museernas kontakter med staten (bet. 2016/17:KrU9). Utskottet lyfte även fram att museilagens (2017:563) bestämmelser är centrala för sektorns arbete med att ta till vara hela landets kulturarv.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill även fortsättningsvis betona statens centrala roll för att stödja museiväsendet och bidra till samverkan och effektiv användning av resurser (bet. 2016/17:KrU9).

Utskottet noterar att många av de regionala initiativ som förs fram av motionärerna har motsvarigheter på nationell nivå. Det stora antal industrimuseer som finns på olika orter i Sverige matchas av Tekniska museets nationella uppdrag att ansvara för det tekniska och industrihistoriska kulturarvet. Stiftelsen Nordiska museet förvaltar material och dokumentation om statarlivet och Statens maritima museer k-märker sedan en tid tillbaka fritidsbåtar och arrangerar ett årligt Fartygsforum för att öka kunskapen om och det generella intresset för båtarna och för att ge bättre förutsättningar för

deras bevarande. Forum för levande historia bedriver inom ramen för sitt uppdrag ett kontinuerligt arbete med demokratifrämjande insatser.

Även nya initiativ tas av olika aktörer på nationell nivå. Som exempel kan nämnas att Flygvapenmuseum i Linköping under 2018 utökar sin utställningsyta med 2 500 kvadratmeter och ett trettiotal flygplan. Statens maritima museer planerar att 2020 inviga ett nytt museum om Östersjöns världsunik kulturarv. Museet tänker främst ta vrakens berättelser till ytan med hjälp av digital teknik.

Under perioden 2018–2022 kommer riksdagen att högtidlighålla att det passerat 100 år sedan demokratin infördes i Sverige. Demokratiseringsprocessen och riksdagens roll i denna kommer att stå i centrum för riksdagens demokratijubileum. Utskottet konstaterar också i sammanhanget att Rörelsernas museum har beviljats ett årligt anslag om 5 miljoner kronor för ett demokrati- och migrationsmuseum utifrån folkrörelsernas betydelse med föreslagen placering i Malmö (prop. 2017/18:1, utg.omr. 17, bet. 2017/18:KrU1, rskr. 2017/18:91). Utskottet vill också lyfta fram Historiska museets nya utställning 100 % kamp – Sveriges historia, som handlar om de många rättighetskampernas Sverige. Utställningen är ett samarbete mellan Regionmuseet Kristianstad, Västmanlands läns museum, Sundsvalls museum, Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek och Statens historiska museer med finansiering från Statens kulturråd, Postkodlotteriets kulturstiftelse, Riksantikvarieämbetet och Region Skåne.

Genom ökat utbyte mellan aktörer, såsom ovanstående utställning är ett exempel på, ges bättre förutsättningar för kunskaps- och erfarenhetsutbyte och ett större utbud inom kulturarvsområdet. Utskottet menar också att Riksantikvarieämbetets samordnande roll ger nya möjligheter för att knyta ihop verksamheter på regional och nationell nivå.

I sammanhanget vill utskottet också åter lyfta fram den tyngdpunktsförskjutning från centralt fattade beslut till ökat regionalt ansvar som kultursamverkansmodellen inneburit. Utskottet noterar här att Statskontoret har fått i uppdrag att analysera och utvärdera modellens nuvarande målstrukturer, ansvarsfördelning och bedömningsgrunder och ge förslag på en mer ändamålsenlig och effektiv uppföljning av kultursamverkansmodellen. Utskottet ser fram emot att ta del av utredningens resultat i juni 2018.

Sammanfattningsvis står utskottet kvar vid sitt ställningstagande att staten bör vara restriktiv med att främja tillkomsten av nya museer och att de som tar initiativ till nya museer också bör se till att investeringar och drift kan finansieras (bet. 2016/17:KrU9).

Vad gäller statsbidraget till Skansen konstaterar utskottet att bidraget under mandatperioden i genomsnitt har ökat med ca 1 procent årligen.

Utskottet avstyrker därmed motionerna 2017/18:96 (SD), 2017/18:137 (L), 2017/18:220 (L) yrkande 2, 2017/18:379 (L), 2017/18:402 (L) yrkandena 1 och 2, 2017/18:840 (S), 2017/18:1051 (S) yrkandena 1 och 2, 2017/18:2032 (M) och 2017/18:3517 (SD).

Skydd av fornlämningar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår två motionsyrkanden om skydd av fornlämningar med hänvisning till regelverket vid upphandling av arkeologiska undersökningar.

Jämför reservation 3 (SD).

Motionerna

Maria Malmer Stenergard (M) yrkar i motion 2017/18:1221 att regeringen ser över lagstiftningen och vidtar relevanta åtgärder så att arkeologiska metallföremål säljs eller bevaras i stället för att slängas. Motionären hänvisar till uppgifter i medierna om att metallfynd från exempelvis järnåldern slängs i stället för att bevaras. Ett av skälen till att metallföremål slängs i stället för att skänkas bort eller säljas till andra intressenter är, enligt uppgifter i medierna, att arkeologerna inte vill skapa en marknad och uppmuntra plundrare med metalldetektorer.

I motion 2017/18:3844 yrkar Markus Wiechel (SD) att regeringen bör lägga ett förslag som syftar till ett starkare skydd av fornlämningar. Motionären refererar till en krönika i dagspressen där en arkeolog lyfter fram att av kostnadsskäl gallras enorma mängder unika föremål som i en lång rad andra länder hade sparats.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill hänvisa till Riksantikvarieämbetets (RAÄ) uppdrag att genom föreskrifter, allmänna råd och vägledningar förtydliga kulturmiljölagen (1988:950) och att det är länsstyrelserna som är beslutande när det gäller uppdragsarkeologiska undersökningar. Länsstyrelserna har även tillsynsansvaret för att undersökningarna genomförs på ett sådant sätt som länsstyrelsen anger. I de ovan nämnda fallen kan utskottet konstatera att RAÄ ändrat föreskrifterna för uppdragsarkeologi för att möjliggöra för länsstyrelserna att i förfrågningsunderlaget undanta kostnaden för konservering vid en prisjämförelse.

Utskottet tycker att det i sammanhanget är värt att lyfta fram beslutet om ansökningsavgifter i tillståndsärenden för att använda metallsökare och för att medföra metallsökare på bl.a. fornlämningar i Sverige (2 kap. 20 § kulturmiljölagen, prop. 2016/17:116, bet. 2016/17:KrU9, rskr. 2016/17:281).

Mot bakgrund av ovanstående avstyrker utskottet motionerna 2017/17:1221 (M) och 2017/18:3844 (SD).

Kulturmiljöfrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. det kyrkliga kulturarvet, riksintressen och kulturarvet under jord med hänvisning till pågående arbete.

Jämför reservation 4 (M), 5 (SD) och 6 (KD).

Motionerna

I motion 2017/18:3070 anför Olof Lavesson m.fl. (M) yrkande 4 att länsstyrelsernas regelverk bör ses över i syfte att värna kulturarvet under jord i samverkan med behovet av ny infrastruktur och nya bostäder. Motionärerna anför att kulturarvet under jord är mycket omfattande och rikt och ska värnas för kommande generationer. Utmaningen är att hitta en balans mellan det moderna samhällets krav på nya bostäder och infrastruktur och skyddet av kulturarvet.

I motion 2017/18:1739 anför Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 3 att regeringen bör utarbeta en nationell handlingsplan för hur det kyrkliga kulturarvet ska säkras för framtiden.

Mikael Jansson (SD) anför i motion 2017/18:3277 att en statlig inspektör för små kommuners hembygdsföreningar bör anställas (yrkande 1) och att en statlig hembygdsföreningsinspektör bör få 7,5 miljoner kronor i budget (yrkande 2). Motionären refererar till att fem kommuner i Sverige har mindre befolkning än 10 000 innevånare och dessa kommuner föreslås bli inspektörens arbetsfält. Uppgiften ska vara att undersöka hembygdsföreningarnas förutsättningar, främst vad gäller att göra nytryck av hembygdsböcker och att agera om fornminnen eller hembygdsgårdarna förfaller.

I motion 2017/18:505 yrkande 1 anför Christina Örnebjär (L) att Kvarntorpshögen är Sveriges största industriminne med en historia från 1939. Motionären tar bl.a. upp att Kumla kommun sedan dess har utvecklat området till ett rekreations- och friluftsområde med en fast konstupställning, Konst på hög. Hela området runt högen uppges dock vara grovt förorenat. Motionären menar därför att det unika i Kvarntorpsområdet som både industriminne och tickande miljöbomb bör göra det till ett riksintresse.

Lars-Axel Nordell (KD) anför i motion 2017/18:58 att lagstiftning och ersättningssystem behöver ses över för att etablera en mer kulturhistoriskt rimlig hållning från statens sida för sentida gravar på kyrkogårdar.

Penilla Gunther m.fl. (KD) anför i motion 2017/18:3748 yrkande 4 att frågan om särskild finansiering för att bevara äldre, inte längre brukade vattenverksamheter som kulturminnen bör utredas.

Bakgrund

Kulturmiljölagen (1988:950) är den centrala lagen för skyddet av kulturmiljön med bestämmelser om att ansvaret för kulturmiljön delas av alla. Såväl enskilda som myndigheter ska visa hänsyn och aktsamhet mot kulturmiljön. Lagen innehåller bl.a. bestämmelser för skydd av fornlämningar och fornfynd, byggnadsminnen, ortnamn och kyrkliga kulturminnen samt för utförelse och export av äldre kulturföremål.

Miljöbalken ska tillämpas så att värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas och vårdas och ska främja en hållbar utveckling. Plan- och bygglagen (2010:900) reglerar användning av mark- och vattenområden samt hur den byggda miljön ska utvecklas. Krav på hänsyn till kulturmiljöer finns också i väglagen (1971:948), skogsvårdslagen (1979:429) och järnvägslagen (2004:519).

Svenska kyrkan har enligt 4 kap. kulturmiljölagen rätt till viss ersättning i samband med vård och underhåll av kyrkliga kulturminnen, s.k. kyrkoantikvarisk ersättning. Ersättningen uppgår till 460 miljoner kronor år 2018, anslaget 7:3 Kyrkoantikvarisk ersättning. Enligt den överenskommelse som skrevs mellan staten och Svenska kyrkan 2000 om den kyrkoantikvariska ersättningen ska de kyrkliga kulturminnena hållas tillgängliga i minst samma utsträckning som tidigare, och Svenska kyrkan ska ha erforderlig kompetens för förvaltningen (Ku2000/470/Ka). Vidare ska s.k. kontrollstationer infalla vart femte år under överenskommelsens löptid. Den tredje kontrollstationen infaller 2019.

Bestämmelser om områden av riksintresse finns i 3 och 4 kap. miljöbalken. Områden av riksintresse pekas ut i en process där såväl statliga myndigheter som kommuner är delaktiga. Ansvarsfördelningen mellan de olika myndigheterna framgår av förordningen (1998:896) om hushållning med mark och vattenområden. Riksantikvarieämbetet bedömer om ett område är av riksintresse för kulturmiljövården.

Enligt 4 kap. kulturmiljölagen ska begravningsplatser vårdas och underhållas så att deras kulturhistoriska värde inte minskas eller förvanskas. Riksdagen beslutade i maj 2017 om ändringar i kulturmiljölagen vad gäller fastställelse av kyrkotomtens gränser och tillståndsplikt för ändringar av vegetation på kyrkotomter och begravningsplatser. Länsstyrelsen kan också besluta att även yngre kyrkotomter och begravningsplatser ska omfattas av tillståndsplikten (prop. 2016/17:116, bet. 2016/17:KrU9, rskr. 2016/17:281).

EU:s ramdirektiv för vatten¹ har förts in i svensk lagstiftning genom 5 kap. miljöbalken, samt förordning (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön och förordning (2007:825) med länsstyrelseinstruktion.

Ändamålsbeskrivningen för anslaget 1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet har utökats till att bl.a. omfatta museernas kulturmiljöarbete

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG av den 23 oktober 2000 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område.

(prop. 2017/18:1, utg.omr. 17, bet. 2017/18:KrU1, rskr. 2017/18:91). Anslaget uppgår till totalt ca 1,5 miljarder kronor för 2018.

Utskottets ställningstagande

Kulturarvet under jord

Utskottet vill understryka vikten av att hitta en god balans mellan å ena sidan behovet av byggnation och utökad fysisk infrastruktur och å andra sidan skyddet av kulturarv.

Eftersom området styrs av skilda regelverk och ansvaret delas mellan olika aktörer, menar utskottet att det är viktigt att staten ger goda förutsättningar för ett tvärsektorielt arbete som kan bidra till ökad samsyn. Utskottet tycker därför att det är glädjande att regeringen i sin proposition Politik för gestaltad livsmiljö (prop. 2017/18:110) gör bedömningen att Riksantikvarieämbetet bör ges i uppdrag att i samarbete med Boverket, Statens Centrum för arkitektur och design och Statens konstråd samla och redovisa kunskap om goda exempel på hur kulturhistoriska värden kan integreras och tas till vara i plan- och byggprocesser. Detta bör förbättra förutsättningarna att inkludera kulturarvs- och kulturmiljökompetens i processerna.

Mot bakgrund av ovanstående avstyrker utskottet motion 2017/18:3070 (M) yrkande 4.

Det kyrkliga kulturarvet

Riksdagen beslutade om ett tillkännagivande till regeringen om att göra en fördjupad kartläggning av skyddsvärda kyrkor tillsammans med en analys av framtida kostnader (prop. 2016/17:116, bet. 2016/17:KrU9, rskr. 2016/17:281). Utskottet noterar i sammanhanget att regeringen i december 2017 uppdrog åt Statskontoret att göra en översyn av den kyrkoantikvariska ersättningens användning och dess effekter. Analysen ska bl.a. ta hänsyn till det tillkännagivande om det kyrkliga kulturarvet som riksdagen beslutade om enligt ovan. Utskottet följer frågan om kyrkoantikvarisk ersättning inför kontrollstationen 2019 och ser fram emot att ta del av Statskontorets redovisning i december 2018.

Utskottet avstyrker motion 2017/18:1739 (SD) yrkande 3 mot bakgrund av pågående arbete.

Statlig hembygdsföreningsinspektör

Utskottet kan konstatera att anslaget 7:2 Bidrag till kulturmiljövård höjts med 3 miljoner kronor årligen 2017–2018 (prop. 2016/17:1 utg.omr. 17, bet. 2016/17:KrU1, rskr. 2016/17:79). Medlen ska bl.a. främja arbetslivsmuseer och hembygdsmuseer och syftet är att vidareutveckla och bygga ut verksamheten. Från och med 2018 har ett nytt anslag inrättats, 7:4 Bidrag till arbetslivsmuseer, dit 8 miljoner kronor överfördes från anslaget 7:2 (prop. 2017/18:1 utg.omr. 17, bet. 2017/18:KrU1, rskr. 2017/18:91).

Mot bakgrund av ovanstående avstyrker utskottet motion 2017/18:3277 (SD) yrkandena 1 och 2.

Kvarntorpshögen som riksintresse

Riksintressen skyddas från påtagliga skador eftersom de är värdefulla och avspeglar landets historia genom bl.a. sociala och kulturella villkor eller samhällseliga och estetiska ideal. De ca 1 700 områden av riksintresse som finns i dag inom kulturmiljövärden består av allt från förhistoriska gravfält till jordbruksbyar och 1900-talets förorter.

Utskottet menar att det är viktigt att kunna lyfta fram områden med så högt kulturhistoriskt skyddsvärde att deras bevarande bedöms vara av nationell betydelse. Frågan om vilka enskilda områden som ska förklaras som riksintressen är dock i första hand en fråga för berörda myndigheter.

Utskottet avstyrker därmed motion 2017/18:505 (L) yrkande 1.

Den svenska gravkulturen

Utskottet kan konstatera att de ovan beskrivna ändringarna i kulturmiljölagen bl.a. ger möjlighet att få frågan om fastställelse av gränserna för en kyrkotomt prövad av länsstyrelsen, något som länsstyrelserna och Svenska kyrkan har efterfrågat eftersom det ibland råder oklarhet om kyrkotomtens gränser. Likaså ska det alltid krävas tillstånd av länsstyrelsen att i fråga om kyrkotomt och begravningsplats väsentligt ändra vegetation eller den medvetna gestaltningen av vegetationen. Det kan tilläggas att tillståndsplikt från länsstyrelsen redan gäller vid väsentlig förändring av kyrkotomter eller begravningsplatser som tillkommit respektive anlagts före utgången av 1939. Länsstyrelsen kan under vissa förutsättningar besluta att även kyrkotomter och begravningsplatser tillkomna efter 1939 ska omfattas av tillståndsplikt.

Utskottet avstyrker därmed motion 2017/18:58 (KD).

Vattenverksamheter som kulturminnen

Utskottet noterar att regeringen bedömer att Riksantikvarieämbetet (RAÄ) arbetar aktivt med kulturmiljöintegrering inom ramen för miljömålssystem (prop. 2017/18:1 utg.omr. 17 s. 123).

Utskottet har tagit del av de slutsatser och rekommendationer som RAÄ presenterade i sin utvärdering av kulturmiljöer vid vattendrag under 2015 om bl.a. verksamhetsutövers svårigheter att bära kostnader för att bevara kulturmiljöer, målkonflikter och att kulturmiljöintresset behöver stärkas i tillämpningen av miljöbalken. Det är glädjande att se att utvärderingen har resulterat i åtgärder inom ramen för regeringens Miljömålsråd där RAÄ i samverkan med Havs- och vattenmyndigheten och Naturvårdsverket utarbetar en övergripande vägledning till länsstyrelserna om samfinansiering av kunskapsunderlag.

Utskottet är mot bakgrund av pågående arbete inte berett att rikta ett tillkännagivande till regeringen i enlighet med yrkandet. Utskottet avstyrker därmed motion 2017/18:3748 (KD) yrkande 4.

Världsarv

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om världsarvsklassning och förstärkt information vid Sveriges världsarv med hänvisning till pågående uppdrag att utarbeta en nationell världsarvsstrategi.

Motionerna

I motion 2017/18:688 yrkar Fredrik Olovsson m.fl. (S) att regeringen bör verka för att Julita gård ska få världsarvsklassning. Motionärerna anför att Julitabygden och Julita gård har en lång och intressant historia med spår från människor som sträcker sig 5 000 år bakåt i tiden.

I motion 2017/18:1840 yrkar Magnus Manhammar (S) att regeringen bör undersöka möjligheten att förstärka informationen vid Sveriges världsarv. Motionären anför att med ökade kunskaper hos befolkningen stärks världsarvens ställning inför hoten som finns mot deras bevarande för framtida generationer. Motionären anser därför att det är av yttersta vikt att regeringen undersöker möjligheten att förstärka informationen intill respektive världsarv.

Utskottets ställningstagande

Utskottet instämmer i att Julita gård har en lång och intressant historia utifrån en rad olika aspekter och menar att Stiftelsen Nordiska museet på ett aktivt sätt förvaltar Julitas historiska arv med allt från välbevarade byggnader och evenemangsverksamhet till drivande av genbanker med svenska kulturväxter.

Utskottet noterar att regeringen gett Riksantikvarieämbetet (RAÄ) i uppdrag att i samarbete med Naturvårdsverket och Svenska Unescorådet utarbeta en nationell världsarvsstrategi. Syftet är att tydliggöra roller, ansvar och framtida inriktning i arbetet med de svenska världsarven och världsarvskonventionen. Utskottet ser fram emot att ta del av utredningens resultat i oktober 2019.

Mot bakgrund av pågående arbete avstyrker utskottet motionerna 2017/18:688 (S) och 2017/18:1840 (S).

Folkparkerna

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om statligt bidrag till folkparkerna med hänvisning till befintliga anslag.

Motionen

I motion 2017/18:3381 anför Runar Filper (SD) att regeringen bör utreda möjligheten att rädda folkparkerna genom ett statligt bidrag, förslagsvis genom en kulturarvsfond dit organisationer, föreningar, privatpersoner och i särskilda fall även kommuner kan vända sig för att äska medel för verksamheter som bevarar och levandegör det traditionella svenska kulturarvet. Motionären anför att folkparkerna är en viktig del av det Sverige som fanns en gång i tiden och har varit en central del av människors helgnöje i över hundra år.

Bakgrund

Utskottet har vid flera tillfällen, senast i betänkande 2017/18:KrU1, behandlat förslag om att inrätta en särskild kulturarvsfond. Utskottet har inte funnit det motiverat att införa ett nytt anslagsändamål då en stor andel av de medel som anvisas inom utgiftsområde 17 går till musei-, arkiv- och kulturmiljöområdena. Dessa medel är avsedda för kulturarvet i vid mening.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan konstatera att det pågår en både bred och livaktig verksamhet i Folkets Hus och Parkers regi. Folkrörelsen, med en medlemsorganisation som samlar mer än 500 mötesplatser i Sverige, erbjuder allt från konstupställningar till konserter, film- och teaterföreställningar som förevisas live med digitala sändningar. Med den nyproducerade turnerande utställningen Next Stop Blomstermåla – folkkära artister på turné, synliggör Folkets Hus och Parker folkparkernas unika kulturarv inom musik- och nöjeshistorien.

Utskottet vill också uppmärksamma att Folkets Hus och Parker beviljas statliga medel inom ramen för anslaget 13:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler.

Utskottet finner inte skäl till tillkännagivande enligt motionen och avstyrker därmed motion 2017/18:3381 (SD).

Glasriket

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om nationellt ansvar för glaset, dess samlingar och arkiv som nationellt kulturarv med hänvisning till pågående arbete.

Jämför reservation 7 (C).

Motionerna

Krister Örnfjäder m.fl. (S) anför i motion 2017/18:1469 att det svenska glasets arkiv och samlingar är ett unikt nationellt design- och kulturarv som är en angelägenhet för hela Sverige och att Glasriket vill ta ett nationellt ansvar för dessa. Motionärerna yrkar att regeringen bör överväga att inleda en dialog med regionen.

I motion 2017/18:2449 anför Eskil Erlandsson och Anders Åkesson (båda C) att Glasriket är en nationell angelägenhet. Motionärerna lyfter fram att Glasriket vill ta ett nationellt ansvar för glasets arkiv och samlingar och att det behövs långsiktiga verksamhetsmedel i stället för projektfinansierad verksamhet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet instämmer i att glasbruken utgör ett rikt kulturarv och att verksamheten som bedrivs i det man brukar benämna Glasriket, ett område i sydöstra Småland, är viktig för att kunna förvalta ett hantverk med långa traditioner. Glasmuseet i Växjö har en av Europas största och mest kompletta samlingar av glas och arkivhandlingar. Designarkivet vid Kalmars konstmuseum har genomfört en förstudie av det arkivmaterial som finns vid de olika glasbruken.

Utskottet vill lyfta fram det s.k. Glasrikesuppdrag som regeringen beslutade om 2012. Det är ett samverkansprojekt mellan Tillväxtverket, Regionförbundet i Kalmar, Region Kronoberg och länsstyrelserna i Kalmar respektive Kronobergs län för att utveckla glasindustrin och besöksnäringen i Glasriket (N2012/1667/RT). Uppdraget förlängdes i december 2014 t.o.m. den 31 mars 2018 för att möjliggöra fortsatt samordning av olika aktiviteter utifrån befintliga resurser på lokal, regional och nationell nivå (N2014/5023/RT). Utskottet noterar att aktörerna i sin slutredovisning av uppdraget bl.a. lyfter fram att regeringsuppdraget har givit legitimitet åt att samordna insatser och att samverkan i sin tur förtydligat rollfördelningen mellan aktörerna och förstärkt tilliten mellan kommunerna. Vad gäller frågan om glasets arkiv och samlingar konstaterar utskottet att berörda parter har enats om att utse Emmaboda kommun till huvudman för arbetet med att utveckla arkiven och samlingarna (301-5615-14).

Mot bakgrund av pågående arbete finner utskottet inte skäl att rikta tillkännagivanden till regeringen i enlighet med motionärernas yrkanden. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2017/18:1469 (S) och 2017/18:2449 (C).

Uppdrag till Institutet för språk och folkminnen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om Institutet för språk och folkminnes arbete med Unescos konvention om skydd för det immateriella kulturarvet och åtgärder för att bevara och synliggöra syn- och hörselskadades immateriella och materiella kulturarv med hänvisning till pågående insatser.

Jämför reservation 8 (SD).

Motionen

I motion 2017/18:1603 yrkande 1 anför Aron Emilsson m.fl. (SD) att möjligheterna att stärka Institutet för språk och folkminnes arbete med Unescos konvention om skydd för det immateriella kulturarvet bör ses över. I samma motion yrkande 3 anför Aron Emilsson m.fl. (SD) att Institutet för språk och folkminnen i samråd med Forum för levande historia bör bygga upp en kunskapsbas kring och utvärdera behovs omfattningen av åtgärder för att bevara och synliggöra syn- och hörselskadades immateriella och materiella kulturarv.

Utskottets ställningstagande

Utskottet behandlade frågan om Institutet för språk och folkminnes (ISOF) arbete med Unescos konvention om skydd för det immateriella kulturarvet i sitt betänkande Kulturarvsfrågor (prop. 2016/17:116, bet. 2016/17:KrU9). Utskottet hade då tagit del av ISOF:s redovisning av sitt regeringsuppdrag om hur det nationella arbetet med tillämpningen av konventionen fortlöper tillsammans med förslag om hur arbetet kan utvecklas framöver (Ku2016/01269/KL). Utskottet delade regeringens bedömning (bet. 2016/17:116) att ISOF även fortsättningsvis bör vara samordnande och stödjande myndighet för Sveriges arbete med tillämpningen av konventionen tillsammans med de fyra etablerade noderna Stiftelsen Nordiska museet, Nämnden för hemslöjdsfrågor, Statens musikverk och Riksantikvarieämbetet samt att samarbetet med de nationella minoriteterna och det samiska folket bör utvecklas (prop. 2016/17:116, s. 84).

Utskottet vill lyfta fram att det allmänna har ett särskilt ansvar att skydda och främja det svenska teckenspråket enligt 9 § språklagen (2009:600).

Utskottet är därmed inte berett att rikta ett tillkännagivande till regeringen i enlighet med motionärens yrkanden. Utskottet avstyrker därmed motion 2017/18:1603 (SD) yrkandena 1 och 3.

Uppmärksammande av brott mot mänskligheten

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om uppmärksammande av brott mot mänskligheten mot bakgrund av pågående arbete.

Jämför reservation 9 (SD).

Motionerna

Informationskampanjer

Magnus Manhammar (S) yrkar i motion 2017/18:701 att regeringen undersöker möjligheten att genomföra en riksomfattande kampanj om romernas utsatta situation i Sverige och Europa. Motionären anför att det finns informationsmaterial om romerna hos Forum för levande historia, men motionären menar att mer behövs för att sprida kunskapen om bl.a. romernas utsatta situation och den långvariga strukturella diskrimineringen mot romer i Europa.

Runar Filper (SD) yrkar i motion 2017/18:3373 yrkande 2 att det bör utredas hur en statlig upplysningskampanj om kommunismens brott mot mänskligheten skulle kunna se ut.

Minnesdag tillägnad kommunismens offer

Björn Söder (SD) yrkar i motion 2017/18:34 att en svensk minnesdag tillägnad kommunismens offer bör införas. Motionären refererar till att den 27 januari har varit en svensk nationell minnesdag för Förintelsens offer sedan 1999. År 2005 deklarerade FN denna dag som internationell minnesdag. Ett liknande yrkande förs fram av Jonas Millard m.fl. (SD,-) i motion 2017/18:878 yrkande 7. Motionärerna anför att regeringen bör utreda införandet av en dag för att hedra kommunismens offer.

Minnesmärken

I motion 2017/18:1824 anför Laila Naraghi m.fl. (S) att Sverige bör uppföra ett minnesmonument över offren i folkmordet i Srebrenica för att hedra offren och för att ge en plats åt alla de anhöriga som förlorade sina älskade där eller i andra illdåd under krigen på Balkan.

Maria Weimer (L) yrkar i motion 2017/18:409 att Forum för levande historia ska få i uppdrag att stödja kommuner som vill upprätta snubbelstenar. Motionären anför att det i vissa av de svenska kommuner som vill öppna upp för utplacering av snubbelstenar kan saknas en judisk församling eller tillräckligt med historik kring de personer som skulle beröras av att få en

snubbelsten uppkallad efter sig. Dessa kommuner kan behöva stöd från en expertmyndighet.

Bakgrund

Forum för levande historia

Forum för levande historia har till uppgift att vara ett nationellt forum som ska främja arbete med demokrati, tolerans och mänskliga rättigheter med utgångspunkt i Förintelsen. Myndigheten har särskilt till uppgift att informera om Förintelsen och kommunismens brott mot mänskligheten. Myndigheten ska sträva efter att stärka människors vilja att aktivt verka för alla människors lika värde.

Forum för levande historia har inom ramen för sitt uppdrag tagit fram fakta och fördjupning om kriget i det forna Jugoslavien i det pedagogiska materialet, Den livsfarliga historien – Nationalism och historiebruk i forna Jugoslavien, med fokus på folkmordet i Srebrenica. Utbildningsmaterialet handlar också om hur man går vidare efter en djup konflikt. Inom ramen för sitt uppdrag har myndigheten gett ut en film i sexton delar, Från dröm till terror, som utforskar de brott mot mänskligheten som begåtts av kommunistiska regimer i Sovjet, Kina och Kambodja. Filmen riktar sig till elever fr.o.m. årskurs nio t.o.m. gymnasiet. Forum för levande historia har inom ramen för sitt uppdrag även tagit fram fakta och fördjupning om antiziganism.

Minoritetspolitisk strategi

Under 2012–2032 löper en samordnad och långsiktig strategi för romsk inkludering inom ramen för den minoritetspolitiska strategin (skr. 2011/12:56, bet. 2011/12:KU17, rskr. 2011/12:58). Målgruppen är framför allt de romer som befinner sig i ett socialt och ekonomiskt utanförskap och är utsatta för diskriminering. Det övergripande målet är att den rom som fyller 20 år 2032 ska ha likvärdiga möjligheter i livet som den som är icke-rom. Genomförandet av strategin bör präglas av romsk delaktighet och romskt inflytande med inriktning på förstärkt genomförande och kontinuerlig uppföljning av romers tillgång till de mänskliga rättigheterna på lokal, regional och nationell nivå.

Statskontoret har fått i uppdrag att analysera om strukturen för den statliga styrningen av strategin har varit ändamålsenlig och på ett effektivt sätt bidragit till att uppfylla strategins övergripande mål. I uppdraget ingår också att granska i vilken utsträckning styrningen präglas av romskt deltagande och inflytande. Uppdraget ska redovisas senast den 1 juni 2018.

I betänkandet Kraftsamling mot antiziganism (SOU 2016:44) föreslår Kommissionen mot antiziganism att regeringen inrättar ett nationellt center för romska frågor och tillsätter en utredning i lämplig form för att ta fram ett mer detaljerat förslag om hur och när detta ska gå till. I juni 2017 tillsatte Kulturdepartementet en utredning om hur ett nationellt center för romska frågor kan inrättas. Utredningen avslutade sitt arbete i februari 2018 och frågan bereds nu inom Regeringskansliet.

Snubbelstenar

Konstnären Günter Demnig är initiativtagare till snubbelstenar (Stolpersteine) som är minnesmärken i form av en gatsten som markerar byggnader och miljöer med anknytning till personer som fördrevs eller förintades av nazisterna 1933–1945. Varje sten bär en kortfattad inskrift: ”Hier wohnte” (Här bodde) samt namnet, födelseår och namnet på lägret personen fördes till och dödsår eller ”überlebt” (överlevde). Om offret inte var jude står även vilken förföljd grupp personen tillhörde.

Ca 50 000 snubbelstenar beräknas ha placerats i 17 europeiska länder för att hedra minnet av bl.a. judar, romer, homosexuella och aktiva i motståndsrörelsen. År 2010 fick Skandinavien sina första snubbelstenar vid tidigare synagogan vid Calmeyers gate i Oslo för att hedra minnet av dem som bortfördes i maj 1942.

Frågan om snubbelstenar behandlas för närvarande i Stockholms respektive Malmö stad.

Utskottets ställningstagande

Informationskampanjer

Utskottet avstyrker motionerna 2017/18:701 (S) och 2017/18:3373 (SD) yrkande 2 med hänvisning till pågående verksamhet inom ramen för Forum för levande historias uppdrag och regeringens pågående arbete med antiziganism.

Minnesdag tillägnad kommunismens offer

Frågan om minnesdag har tidigare behandlats av konstitutionsutskottet, senast i betänkande 2016/17:KU19 med ställningstagandet att det får ankomma på Forum för levande historia eller andra berörda institutioner att avgöra hur man ska informera och påminna om kommunismens brott mot mänskligheten. Riksdagen röstade i enlighet med utskottets förslag att avstyrka förslag om minnesdag.

Kulturutskottet delar KU:s ställningstagande och avstyrker därmed motionerna 2017/18:34 (SD) och 2017/18:878 yrkande 7 (SD,-).

Minnesmärken

Utskottet ser positivt på att Forum för levande historia i sitt arbete med att informera om kriget i det forna Jugoslavien inkluderar frågan om försoning i sitt utbildningsmaterial.

Utskottet noterar vidare att Forum för levande historia redan aktivt driver frågan om att uppmärksamma platser med lokalhistoriska händelser som har koppling till Förintelsen och andra världskriget. Frågan om s.k. snubbelstenar bereds även i bl.a. Malmö och Stockholm stad. Utskottet finner därför inga skäl att tillstyrka yrkandet om snubbelstenar.

Utskottet avstyrker därmed motionerna 2017/18:409 (L) och 2017/18:1824 (S).

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som rör bl.a. frågor om museer, kulturarv och kulturmiljö, som riksdagen tagit ställning till relativt nyligen under mandatperioden.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har tidigare under mandatperioden (bet. 2016/17:KrU9) avstyrkt motionsyrkanden som rör samma eller i huvudsak samma frågor. Utskottet föreslog i samtliga fall att riksdagen skulle avslå yrkandena. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag. Utskottet anser därför att dessa motionsyrkanden kan beredas i förenklad form och avstyrker dem därmed.

Motion 2017/18:14 av Robert Stenkvist och Mikael Jansson (båda SD)

I motionen yrkas om ett tillkännagivande om att straffen för fornminnesbrott ska skärpas.

Motion 2017/18:220 av Lars Tysklind (L) yrkandena 1 och 3

I motionen yrkas om ett tillkännagivande om det rullande kulturarvet (yrkande 1) och att i samverkan med civilsamhället utreda en stärkt bevaranderätt och bevarandemöjlighet för det rörliga kulturarvet samt det flytande kulturarvet (yrkande 3).

Motion 2017/18:443 av Robert Hannah (L) yrkande 1

I motionen yrkas om ett tillkännagivande om att i instruktionen för myndigheten Statens museer för världskultur tydliggöra att säte i Göteborg innebär att myndighetschefen och ledande chefer ska arbeta från Göteborg.

Motion 2017/18:693 av Fredrik Olovsson m.fl. (S)

I motionen yrkas om ett tillkännagivande om att se över utvecklingsmöjligheterna för Mälsåkers slott.

Motion 2017/18:697 av Pia Nilsson (S)

I motionen yrkas om ett tillkännagivande om att undersöka förutsättningarna för statligt bidrag till Sala silvergruva.

Motion 2017/18:700 av Helén Pettersson i Umeå m.fl. (S) yrkande 2

I motionen yrkas om ett tillkännagivande om att statens olika museer bör ha en avgörande roll för att olika slags kulturuttryck av och om hbtq+-personer dokumenteras på mångfaldiga sätt med möjligheten att Forum för levande historia blir samordnare.

Motion 2017/18:702 av Niklas Karlsson (S)

I motionen yrkas om ett tillkännagivande om att Sveriges varvsindustri är av ett historiskt och kulturellt intresse som förtjänar att bevaras.

Motion 2017/18:705 av Johan Löfstrand m.fl. (S)

I motionen yrkas om ett tillkännagivande om att främja och stimulera fri entré även på regionala och lokala museer.

Motion 2017/18:833 av Rikard Larsson (S)

I motionen yrkas om ett tillkännagivande om nationellt engagemang för Uppåkra.

Motion 2017/18:838 av Anna-Lena Sörenson m.fl. (S)

I motionen yrkas om ett tillkännagivande om en mer långsiktigt tryggad verksamhet för Sankta Birgitta Klostermuseum i Vadstena.

Motion 2017/18:847 av Hans Ekström (S)

I motionen yrkas om ett tillkännagivande om att se över behovet av att inrätta en nationell stiftelse för att lösa in och bevara viktiga kulturarv och samlingar.

Motion 2017/18:937 av Lars-Axel Nordell (KD)

I motionen yrkas om ett tillkännagivande om att inkludera Nobelmuseet i Karlskoga i de statliga satsningarna som planeras för att vidareutveckla varumärket Alfred Nobel.

Motion 2017/18:940 av Magnus Oscarsson (KD)

I motionen yrkas om ett tillkännagivande om betydelsen av att skapa ett museum/center över Raoul Wallenbergs gärning.

Motion 2017/18:941 av Magnus Oscarsson (KD)

I motionen yrkas på ett tillkännagivande om att utreda hur kostnaderna för arkeologin kan minska för markägare.

Motion 2017/18:1216 av Peter Helander och Anders Åkesson (båda C)

I motionen yrkas om ett tillkännagivande om att välja och märka ut några typiska kolbottnar för registrering så att de kan lämnas orörda och därmed säkras vid eventuella behov av utgrävningar.

Motion 2017/18:1323 av Edward Riedl (M)

I motionen yrkas om ett tillkännagivande om att utreda förutsättningarna för att Sverige ska få ett nationellt skogsmuseum i Lycksele.

Motion 2017/18:1603 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 2

I motionen yrkas om ett tillkännagivande om att regeringen bör se över hur levandegörandet av de estlandssvenska, finlandssvenska, tornedalsfinska och samiska immateriella kulturarven kan stärkas.

Motion 2017/18:1612 av Edward Riedl (M)

I motionen yrkas om ett tillkännagivande om att se över möjligheterna att hitta en långsiktig finansieringslösning för kyrkobyggnadernas förvaltande.

Motion 2017/18:1688 av Jan Lindholm (MP)

I motionen yrkas om ett tillkännagivande om en översyn av regelverket för stöd till arkeologiska utgrävningar.

Motion 2017/18:1726 av Aron Emilsson m.fl. (SD)

I motionen yrkas om ett tillkännagivande om att utreda möjligheten att i samarbete med Svenska kyrkan upprätta ett nationellt kyrkohistoriskt museum.

Motion 2017/18:1727 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkandena 1–3

I motionen yrkas om ett tillkännagivande om att kulturell planering i nationella mål och riktlinjer bör främjas (yrkande 1), att samordningen mellan myndigheter för att trygga helhetssynen om kulturmiljöerna förstärks (yrkande 2) och att en nationell översyn av gällande lagstiftning och kommunal kompetens tillsätts (yrkande 3).

Motion 2017/18:1733 av Aron Emilsson m.fl. (SD)

I motionen yrkas om ett tillkännagivande om hur tillämpningen av de lagreglerade bestämmelserna om god ortnamnsreda ska kunna skärpas.

Motion 2017/18:1735 av Björn Söder m.fl. (SD)

I motionen yrkas om ett tillkännagivande om att staten bör visa större intresse för Uppåkra Arkeologiska Center.

Motion 2017/18:1739 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2

I motionen yrkas om ett tillkännagivande om att utarbeta en nationell handlingsplan för skydd av kyrkor som tas ur bruk (yrkande 1) och att i samverkan med Svenska kyrkan utföra en nationell översyn av kyrkor som riskerar att tas ur bruk (yrkande 2).

Motion 2017/18:1747 av Aron Emilsson m.fl. (SD)

I motionen yrkas om ett tillkännagivande om att utse 2020 till ett svenskt kulturarvsår.

Motion 2017/18:1778 av Anders Hansson (M)

I motionen anförs att förfarandet kring statliga kompensationer för fornyndshantering bör ses över för att säkerställa att Lunds universitets historiska museum även i framtiden ska kunna fortsätta sitt viktiga arbete.

Motion 2017/18:1911 av Bengt Eliasson m.fl. (L) yrkande 6

I motionen yrkas om ett tillkännagivande om att värna olika museers särart.

Motion 2017/18:2271 av Jan Ericson (M)

I motionen yrkas om ett tillkännagivande om att underlätta bevarandet av det rörliga kulturarvet.

Motion 2017/18:2693 av Isak From m.fl. (S)

Motionären för fram betydelsen av samverkan för bevarandet av det rullande kulturarvet.

Motion 2017/18:3068 av Olof Lavesson m. fl. (M, C, L, KD) yrkandena 3, 4 och 11

I motionen yrkas på ett tillkännagivande om att främja ett ökat samarbete mellan de museer som inkluderas i museilagen och andra museer, såväl allmänna som i annan organisationsform (yrkande 3), att beakta museer som en del av näringslivspolitikerna och besöksnäringen i stort (yrkande 4) samt att det samiska kulturarvet som en naturlig del av den framtida kulturarvspolitiken bör tillgängliggöras bättre.

Motion 2017/18:3078 av Cecilia Magnusson och Eva Lohman (båda M) yrkandena 1 och 2

I motionen yrkas om ett tillkännagivande om att genomföra proveniensforskning av de statliga samlingarna (yrkande 1) och att öka kunskaperna om landets restitutionsåtaganden (yrkande 2).

Motion 2017/18:3087 av Cecilia Magnusson (M)

I motionen anför motionären ett behov av översyn av det förebyggande arbetet till skydd för det statliga kulturarvet.

Motion 2017/18:3123 av Marta Obminska (M)

I motionen yrkas om ett tillkännagivande om upplysning om kommunismens brott mot mänskligheten inom ramen för Om detta må ni berätta på Forum för levande historia.

Motion 2017/18:3152 av Betty Malmberg (M)

I motionen yrkas om ett tillkännagivande om behovet av en översyn av kostnadsansvaret vid arkeologiska utgrävningar.

Motion 2017/18:3373 av Runar Filper (SD) yrkande 1

I motionen yrkas om ett tillkännagivande om att utreda hur information om kommunismens brott mot mänskligheten skulle kunna ges i skolan till eleverna.

Motion 2017/18:3578 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 7

I motionen yrkas om ett tillkännagivande om att det bör utredas hur det museala ansvaret för att dokumentera hbt-historia i Sverige kan organiseras framöver.

Motion 2017/18:3580 Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 53

I motionen yrkas om ett tillkännagivande om en översyn av bestämmelserna om statsbidrag till arkeologiska undersökningar m.m.

Motion 2017/18:3600 av Roland Utbult m.fl. (KD) yrkande 6

I motionen yrkas om ett tillkännagivande om att arbetet med att säkra det immateriella kulturarvet bör påskyndas samt ges hög prioritet.

Motion 2017/18:3652 av Caroline Szyber m.fl. (KD) yrkande 64

I motionen yrkas om ett tillkännagivande om att se över villkoren för inskränkningar i nyttjandet av mark där det finns större forn- och kulturlämningar.

Motion 2017/18:3781 av Mikael Jansson (SD)

I motionen yrkas om ett tillkännagivande om att staten bör köpa in Spiggen för att finna bra museal placering.

Reservationer

1. Demokratimuseum, punkt 4 (L)

av Christina Örnebjär (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:402 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

För hundra år sedan stod Sverige på randen till en blodig revolution. Matbrist och politisk ojämlikhet ledde till kravaller. I stället för att statens makt vann med våld slog Sverige in på en fredlig demokratisk utveckling. Det var 1918, efter lång kamp mot kungamakten och den politiska högern, som liberaler och socialdemokrater lyckades driva igenom allmän och lika rösträtt.

Att ta demokratin för självklar är kanske det största hotet som den kan utsättas för. Det är en akut uppgift att utbilda i demokrati. En modern demokrati handlar inte om majoritetens envælde. Det krävs likhet inför lagen, oberoende domstolar, fria medier och skydd för mänskliga rättigheter. En demokrati kan aldrig definieras utan att vara en rättsstat.

I Sverige utmanas demokratin av extremism, från höger och vänster och militant islamism, liksom hot och våld mot förtroendevalda och tjänstemän. Men demokratin utmanas också av människors minskade engagemang. Viljan att ta ett helhetsansvar för det demokratiska systemet, runt mötesbord i den grå politiska vardagen, är betydligt svagare än den energi som kan visas i enskilda frågor och kampanjer.

År 2018 borde därför vara utgångspunkten för en satsning på demokratins historia och framtid. En stark och levande demokrati kräver kunskap på fastare grund där ett demokratimuseum, med seminarier, bibliotek och kontinuerlig kontakt med föreningsliv och framför allt skolor över hela landet är navet. Regeringen har gett Malmö stad i uppdrag att planera för ett migrations- och demokratimuseum. Uppfattningarna om hur detta ska kunna förverkligas verkar dock splittrade. Migrationsfrågorna förtjänar en egen institution. Förhoppningsvis blir det en utgångspunkt för museet i Malmö.

Det bör därför inrättas ett demokratimuseum. Demokratins mest centrala institution är riksdagen. Därför bör riksdagen vara en viktig partner i ett nytt museum. Riksdagen bör också i övrigt uppmärksamma att det 2018 har gått

100 år sedan Sverige blev en demokrati. Det finns all anledning att uppmärksamma den man som mer än någon annan har förtjänsten av att Sverige blev just demokratiskt. Nils Edén var en liberal historieprofessor och politiker som ledde en liberal-socialdemokratisk regering under de dramatiska åren 1917–1920. Av denna anledning, och många fler, anser jag att riksdagen bör lyfta fram och hedra Nils Edéns verk genom en permanent påminnelse av detta genom en byst eller liknande, samt att Nils Edéns verk särskilt uppmärksammas under 2018.

2. Marinarkeologiskt museum, punkt 7 (SD)

av Aron Emilsson (SD) och Sara-Lena Bjälkö (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:96 av Mattias Bäckström Johansson (SD).

Ställningstagande

I maj 2011 hittades det svenska amiralsskeppet Mars, även kallat Makalös, utanför Ölands nordöstra kust, utanför Högby. Mars tros vara ett av världens mest välbevarade skepp från 1500-talets mitt på grund av de gynnsamma vattenförutsättningar som råder i Östersjön. Amiralsskeppet Mars byggdes på varvet i Björkenäs som ligger ca 5 km norr om Kalmar centrum. Delar av dess utrustning har redan börjat bärgats och intresset lär vara fortsatt stort för att utforska skeppet.

Ungefär samtidigt som amiralsskeppet Mars hittades gjordes även ett fynd av ett vrak som bekräftats vara regalskeppet Svärdet, som sänktes samma ödesdigra dag som regalskeppet Kronan, den 1 juni 1676. Även detta fynd gjordes utanför Ölands östra kust i höjd med Långlöt. Positionen för regalskeppet Svärdet hålls fortfarande hemlig då man befarar att skeppet kan ligga utanför svenskt territorium. För att förhindra vrakplundring av Svärdet är det viktigt att en lösning hittas snarast oberoende av om vraket ligger på svenskt vatten eller utanför.

År 1980 hittades det svenska regalskeppet Kronan utanför den öländska ostkusten vid Hulterstad. Varje sommar sedan 1980 har det gjorts dykningar, och inte mindre än ca 30 000 föremål har bärgats från regalskeppet Kronan. Stora delar av detta arbete har bedrivits på ideell basis.

Vi anser att det är hög tid att Öland eller Kalmar får ett marinarkeologiskt museum där huvuddelen av de föremål som bärgats från Kronan och det som förhoppningsvis kommer att bärgas från amiralsskeppet Mars och

regalskeppet Svärdet kan ställas ut. Vi anser att dessa föremål genom sina fyndplatsers närhet till Öland med fördel skulle kunna ställas ut på Öland. Ett marinarkeologiskt museum skulle med fördel kunna placeras någonstans längs Ölands östra kust med utsikt över det hav som dessa skepp vilat i under århundraden, eller i anslutning till Ölandsbron för att locka många besökare. Ett museum med denna dignitet skulle utan tvekan vara en positiv injektion för Öland och skapa många nya arbetstillfällen.

3. Skydd av fornlämningar, punkt 9 (SD)

av Aron Emilsson (SD) och Sara-Lena Bjälkö (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3844 av Markus Wiechel (SD) och
bifaller delvis motion
2017/18:1221 av Maria Malmer Stenergard (M).

Ställningstagande

Svenska arkeologer kastar i dag amuletringar och andra urgamla fornfynd från järnåldern och vikingatiden till synes som följd av ett snedvridet marknadstänkande.

Enligt en arkeolog vid Stockholms länsmuseum finns det i dag order från länsstyrelserna att så få fynd som möjligt ska tillvaratas och han menar att ingen i arkeologbranschen vill få ett rykte om sig som ”fyndkramare”. I en krönika i Svenska Dagbladet berättar arkeologen om en arkeologisk förundersökning av boplatzlämningar från brons- och järnåldern inför ombygget av trafikplats Flädie på E6 utanför Lund. Han hänvisar till Riksantikvarieämbetets öppna arkiv (bl.a. rapport 2016:38) där det framgår att mynt, knivar, ornamenterade bleck, en ring och en vikt från vikingatiden eller tidig medeltid hamnat i kolumnen gallrade. Av kostnadsskäl gallrar man enorma mängder unika föremål, som hade sparats i en lång rad andra länder.

Det är inte rimligt att kulturarvet läggs ut på entreprenad till lägstbjudande där många historiska och unika föremål slängs. Det är inte heller rimligt att svensk historia och vårt kulturarv aktivt raderas, som följd av att det för stunden inte prioriteras tillräckligt.

Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag som syftar till ett starkare skydd av fornlämningar.

4. Kulturarvet under jord, punkt 10 (M)

av Olof Lavesson (M), Cecilia Magnusson (M), Isabella Hökmark (M) och Michael Svensson (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3070 av Olof Lavesson m.fl. (M) yrkande 4.

Ställningstagande

Kulturarvet under jord är mycket omfattande och rikt. De äldsta föremål som grävs fram är daterade år 3 000 f.Kr. Detta arv ska vi värna för kommande generationer. Utmaningen finns i att hitta en balans mellan det moderna samhällets krav på nya bostäder och infrastruktur och skyddet av kulturarvet. Många kommuner upplever länsstyrelsernas hantering av ärenden kopplade till byggande och kulturarv som godtyckliga, genom att bedömningar över landet skiftar. Detta har inneburit många och i vissa fall onödigt skarpa konflikter mellan stat och kommun.

För att långsiktigt säkerställa en god balans mellan olika intressen i de olika regelverk som länsstyrelserna har att tillämpa bör en särskild översyn göras. Syftet ska vara att åstadkomma förbättringar i villkoren för byggandet och samtidigt värna viktiga delar av kulturarvet under jord.

5. Det kyrkliga kulturarvet, punkt 11 (SD)

av Aron Emilsson (SD) och Sara-Lena Bjälkö (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:1739 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 3.

Ställningstagande

Få andra idéer och institutioner har varit lika betydelsefulla för den svenska kulturen som kristendomen och den svenska kyrkan. Genom århundradena har den svenska kulturen och den svenska kyrkan ömsesidigt format varandra.

Svensk arkitektur är ett område som är starkt färgat av vårt kristna arv, framför allt genom våra runt 3 400 svenska kyrkor varav många har ett säreget svenskt utseende som inte återfinns bland kyrkor i andra länder. Det är Svenska kyrkan som förvaltar dessa anrika fastigheter, och bevarar dem så att även framtida generationer kan ta del av dem.

Det senaste århundradets omfattande sekularisering har resulterat i att många valt att lämna Svenska kyrkan och därmed av sagt sig att betala kyrkoavgift, vilket har medfört en stor minskning av svenska kyrkans resurser. Svenska kyrkan befarar att de inte kommer att ha tillräckliga resurser för att omhänderta alla kyrkor och att kyrkor som tas ur bruk tillåts förfalla. Det innebär att Sveriges största samlade fysiska kulturarv som fortfarande används i sitt ursprungliga syfte är hotat.

Även om kulturmiljölagen skärps, ligger förvaltningsbördan av dessa kulturhistoriska fastigheter på en organisation som i framtiden kommer att ha otillräckliga resurser att sörja för dessa om Svenska kyrkans nuvarande medlemsutveckling fortsätter.

Vi vill därför se en nationell handlingsplan för hur skyddet av det kyrkliga kulturarvet ska säkras i framtiden. Det här är ett arbete som i samverkan med Svenska kyrkan måste sjasättas snarast.

6. Vattenverksamheter som kulturminnen, punkt 15 (KD)

av Roland Utbult (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3748 av Penilla Gunther m.fl. (KD) yrkande 4.

Ställningstagande

Kristdemokraterna värnar om de små företagens rätt att fortsätta driva och underhålla småskalig vattenkraft. De små vattenkraftverken står för knappt 6 procent av den totala vattenkraftselen och är ofta till för egenförbrukning samt eventuell försäljning av överskottselen. Medborgare uppmuntras att bli mikroproducenter för egen el. Men ägarna till de småskaliga vattenkraftverken har fått det alltmer kämpigt de senaste åren.

Den statliga utredningen I vått och torrt – förslag till ändrade vattenrättsliga regler (SOU 2014:35) tar bl.a. upp ett förslag om omprövning av vattenverksamhetstillstånd för Sveriges nära 2 000 vattenkraftverk som har tillstånd i enlighet med 1918 års vattenlag eller ännu äldre, i syfte att genomföra miljöförbättrande åtgärder.

Kristdemokraterna har hela tiden hävdat att en sådan omprövning skulle resultera i mycket kostnadskrävande processer för de småskaliga vattenkraftverken. Att betala för något som per automatik inte leder till miljömässiga förbättringar anser vi inte vore rimligt.

Därför är det glädjande att uppföljningen av Energiöverenskommelsen mellan fem av riksdagens partier, där Kristdemokraterna ingår, i en kommande proposition bidrar till att reglerna för omprövning av vattenverksamheter som vattenkraftverk och dammar ska förenklas så långt det är möjligt med hänsyn till behovet av att säkerställa en hållbar utveckling.

Det handlar inte enbart om de negativa ekonomiska konsekvenserna för små, välfungerande landsbygdsföretag om vattenkraften sätts ur spel. Det är oersättliga kulturarv som byggts upp av generationer i bygden som riskerar att gå förlorade om ägarna påtvingas oproportionerligt höga kostnader för fortsatt drift.

Det är värt att påpeka att vissa av de befintliga vattenkraftverken eller dammarna inte heller är i aktiv drift, men kan vara värda att bevaras ur kulturminnessynpunkt från äldre kluster av småindustrier, något som Riksantikvarieämbetet arbetar med. Jag menar att det behövs en särskild finansiering framöver och att frågan bör utredas.

7. Glasriket, punkt 18 (C)

av Per Lodenius (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:2449 av Eskil Erlandsson och Anders Åkesson (båda C) och
bifaller delvis motion

2017/18:1469 av Krister Örnfjäder m.fl. (S).

Ställningstagande

Regeringsuppdraget Glasrikeuppdraget lämnades av Näringsdepartementet till länsstyrelserna i Kronobergs och Kalmar län i mars 2012. Uppdraget innebär att för regeringens räkning genomföra insatser för industriell utveckling och stärkt besöksnäring i Glasriket.

Anledningen till uppdraget var den pågående och avgörande strukturomvandling som påverkar glasindustrin. Uppdraget har tagit sin utgångspunkt i befintliga resurser på nationell, regional och lokal nivå. Glaset är en nationell angelägenhet som berör många, och behovet av koordinering är stort för att få så många som möjligt att arbeta mot samma mål. Det pågår,

och har under en längre tid pågått, ett stort antal mer eller mindre koordinerade aktiviteter i Glasrikeregionen, utan att någon har haft en helhetsbild. Glasrikeuppdraget har koordinerat aktiviteter där så är möjligt men inte tagit över andra aktörers initiativ.

Det finns nationellt intressanta och viktiga kulturarv på många håll i vårt land. Det statliga ansvaret för kulturarvet och vår historia får inte stanna vid storstadens gräns. Glasriket vill ta ett nationellt ansvar för glasets arkiv och samlingar. Fem aktörer har bildat nätverket Swedish Glass Net. Visionen är att Swedish Glass Net ska vara en kreativ utvecklingsarena för det svenska glasets historia, process och framtid med fokus på innovation och tillväxt. Syftet med att bevara och förvalta arkiv och samlingar är att kunna använda dessa fantastiska skatter för forskning och entreprenörskap på ett bättre sätt än vad som görs i dag. Genom detta arbete hoppas Glasrikeuppdraget att regionens värdefulla arkiv och samlingar ska uppmärksammas nationellt och även att arbetet till viss del ska kunna finansieras nationellt. De fem huvudaktörerna presenterade i februari 2017 en skrivelse för närings-, utbildnings- och kulturdepartementen. I sitt svar meddelade Regeringskansliet att man inte kan ge nätverket ett nationellt ansvar och heller inte finansiera arbetet. Regeringskansliet hänvisade till regionala utvecklingsmedel och kultursamverkansmodellen. Jag menar att Glasriket behöver långsiktiga verksamhetsmedel, inte projektfinansierad verksamhet.

8. Uppdrag till Institutet för språk och folkminnen, punkt 19 (SD)

av Aron Emilsson (SD) och Sara-Lena Bjälkö (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:1603 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkandena 1 och 3.

Ställningstagande

Sverigedemokraterna värderar det immateriella kulturarvet högt. Det arbete som enskilda, civilsamhället och t.ex. Institutet för språk och folkminnen gör för insamlandet och tillgängliggörandet av vårt immateriella kulturarv är ovärderligt i nutiden och för kommande generationer. Det gäller för det svenska, men även för det estlandssvenska, finlandssvenska, tornedalska och samiska immateriella kulturarvet.

Vi anser att ambitionsnivån för det immateriella kulturarvet bör höjas, framför allt vad gäller arbetet som rör Unescos konvention om skydd för det

immateriella kulturarvet. Regeringen bör se över möjligheterna att tillföra ytterligare resurser för att skynda på arbetet med den nationella förteckningen samt nomineringarna till de internationella listorna för att säkra att vårt immateriella kulturarv får nödvändigt skydd och bevaras till kommande generationer.

Vi vill även ge Institutet för språk och folkminnen i uppdrag att i samråd med Forum för levande historia bygga upp en kunskapsbas kring och utvärdera behovsomsfattningen av åtgärder för att bevara synskadades och dövas immateriella och materiella kulturarv.

9. Minnesdag och minnesmonument tillägnade kommunismens offer, punkt 20 (SD)

av Aron Emilsson (SD) och Sara-Lena Bjälkö (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:878 av Jonas Millard m.fl. (SD, -) yrkande 7 och
bifaller delvis motion
2017/18:34 av Björn Söder (SD).

Ställningstagande

Sedan tidigare finns en svensk nationell minnesdag för Förtintelsens offer. Det har tyvärr visat sig att svenska ungdomars kunskaper om kommunismens, till skillnad från nationalsocialismens, illgärningar är mycket bristfälliga. Mot denna bakgrund anser vi att regeringen bör utreda möjligheten att införa en svensk minnesdag, såväl som ett monument, tillägnad kommunismens offer.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2017/18

2017/18:14 av Robert Stenkvist och Mikael Jansson (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att straffen för fornminnesbrott ska skärpas och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:34 av Björn Söder (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en svensk minnesdag tillägnad kommunismens offer bör införas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:58 av Lars-Axel Nordell (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om statens ansvar för bevarandet av den svenska gravkulturen och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:96 av Mattias Bäckström Johansson (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att etablera ett museum för regalskeppet Kronan, regalskeppet Svärdet och amiralsskeppet Mars på Öland eller i Kalmar och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:137 av Said Abdu (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att riksdagen bör ge regeringen i uppdrag att komma med förslag på hur antalet svenska industrimuseer påtagligt kan ökas och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:220 av Lars Tysklind (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om det rullande kulturarvet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om de svenska traditionsfartygen och k-märkta fritidsbåtarna och fartygen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i samverkan med civilsamhället utreda en stärkt bevaranderätt och bevarandemöjlighet för det rörliga kulturarvet samt det flytande kulturarvet och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:379 av Nina Lundström (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om friluftsmuseet Skansen och en översyn av systemet med fri entré, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:402 av Jan Björklund m.fl. (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta ett nationellt demokratimuseum och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lyfta fram Nils Edéns gärning genom en permanent utställning samt genom särskild uppmärksamhet under demokratiåret 2018, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:409 av Maria Weimer (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att myndigheten Forum för levande historia ska ges i uppdrag att stödja kommuner som vill upprätta snubbelstenar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:443 av Robert Hannah (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i sin instruktion för myndigheten Statens museer för världskultur tydliggöra att säte i Göteborg innebär att myndighetschefen och ledande chefer ska arbeta från Göteborg och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:505 av Christina Örnebjär (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Kvarntorpshögen som ett riksintresse och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:688 av Fredrik Olovsson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att Julita gård får världsarvsklassning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:693 av Fredrik Olovsson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över utvecklingsmöjligheterna för Mälsåkers slott och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:697 av Pia Nilsson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undersöka förutsättningarna för statligt bidrag till Sala silvergruva och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:700 av Helén Pettersson i Umeå m.fl. (S):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att statens olika museer bör ha en avgörande roll för att kulturuttryck av olika slag från, av och om hbtq+-personer dokumenteras på mångfaldiga sätt, med möjligheten att Forum för levande historia blir samordnare, och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:701 av Magnus Manhammar (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undersöka möjligheten att genomföra en riksomfattande informationskampanj om romernas utsatta situation i Sverige och Europa och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:702 av Niklas Karlsson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sveriges varvsindustri är av ett historiskt och kulturellt intresse som förtjänar att bevaras och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:705 av Johan Löfstrand m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja och stimulera fri entré även på regionala och lokala museer och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:833 av Rikard Larsson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om nationellt engagemang för Uppåkra och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:838 av Anna-Lena Sörenson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en mer långsiktigt tryggad verksamhet för Sancta Birgitta Klostermuseum i Vadstena och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:840 av Teres Lindberg m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över statsbidraget till Skansen och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:847 av Hans Ekström (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över behovet av att inrätta en nationell stiftelse för att lösa in och bevara viktiga kulturarv och samlingar och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:878 av Jonas Millard m.fl. (SD, -):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda införandet av en dag för att hedra kommunismens offer och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:937 av Lars-Axel Nordell (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inkludera Nobelmuseet i Karlskoga i de statliga satsningar som planeras för att vidareutveckla varumärket Alfred Nobel och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:940 av Magnus Oscarsson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om betydelsen av att skapa ett museum/center över Raoul Wallenbergs gärning och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:941 av Magnus Oscarsson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur kostnaderna för arkeologin ska minska för markägare och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1051 av Kent Härstedt (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en översyn bör göras för att se över möjligheten att skildra och beskriva statarnas historia på ett mer adekvat sätt och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att allmänheten bör få bättre möjligheter att lära sig om statarnas historia, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:1216 av Peter Helander och Anders Åkesson (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om mängden kolbottnar med framtida bevarandevärde och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1221 av Maria Malmer Stenergard (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bevarande av arkeologiska metallföremål och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1323 av Edward Riedl (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för att Sverige ska få ett nationellt skogsmuseum i Lycksele och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1469 av Krister Örnfjäder m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Glasets arkiv och samlingar och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1603 av Aron Emilsson m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att stärka Institutet för språk och folkminners arbete med Unescos konvention om skydd för det immateriella kulturarvet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över hur levandegörandet av de estlandssvenska, finlandssvenska, tornedalsfinska och samiska immateriella kulturarven kan stärkas och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att låta Institutet för språk och folkminnen i samråd med Forum för levande historia bygga upp en kunskapsbas kring och utvärdera behovs omfattningen av åtgärder för att bevara och synliggöra synskadades och dövas immateriella och materiella kulturarv och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1612 av Edward Riedl (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att hitta en långsiktig finansieringslösning för kyrkobyggnadernas förvaltande och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1688 av Jan Lindholm (MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om översyn av regelverket för stöd till arkeologiska utgrävningar och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1726 av Aron Emilsson m.fl. (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att i samarbete med Svenska kyrkan upprätta ett nationellt kyrkohistoriskt museum och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1727 av Aron Emilsson m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kulturell planering och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om samordning mellan myndigheter och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om nationell översyn av lagstiftning och kommunal kompetens och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1733 av Aron Emilsson m.fl. (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hur tillämpningen av de lagreglerade bestämmelserna om god ortnamnsred ska kunna skärpas och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1735 av Björn Söder m.fl. (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten bör visa större intresse kring Uppåkra Arkeologiska Center och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1739 av Aron Emilsson m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en nationell handlingsplan för skydd av kyrkor som tas ur bruk och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genom berörda myndigheter och i samverkan med Svenska kyrkan utföra en nationell översyn av kyrkor med risk för att tas ur bruk och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en nationell handlingsplan för hur det kyrkliga kulturarvet ska säkras för framtiden och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1747 av Aron Emilsson m.fl. (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utse 2020 till ett svenskt kulturarvsår och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1778 av Anders Hansson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Lunds universitets historiska museum och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1824 av Laila Naraghi m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett minnesmonument för offren i folkmordet i Srebrenica och krigerna på Balkan och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1840 av Magnus Manhammar (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undersöka möjligheten att förstärka informationen vid Sveriges världsarv och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1911 av Bengt Eliasson m.fl. (L):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna olika museers särart och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2032 av Anette Åkesson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningen för att Flygvapenmuseum i Linköping får i uppdrag att öppna en filial i Ljungbyhed för att uppmärksamma en unik svensk flyghistoria och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2271 av Jan Ericson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta bevarandet av det rörliga kulturarvet och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2449 av Eskil Erlandsson och Anders Åkesson (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Glasriket är en nationell angelägenhet och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2693 av Isak From m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om betydelsen av samverkan för bevarandet av det rullande kulturarvet och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3068 av Olof Lavesson m.fl. (M, C, L, KD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja ett ökat samarbete mellan de museer som inkluderas i museilagen och andra museer, såväl allmänna som i annan organisationsform, och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beakta museer som en del av näringslivspolitikerna och besöksnäringen i stort och tillkännager detta för regeringen.

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om det samiska kulturarvet över hela Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3070 av Olof Lavesson m.fl. (M):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna kulturarvet under jord i samverkan med behovet av ny infrastruktur och nya bostäder och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3078 av Cecilia Magnusson och Eva Lohman (båda M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra proveniensforskning av de statliga samlingarna och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka kunskapen om landets restitutionsåtaganden och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3087 av Cecilia Magnusson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en översyn av det förebyggande arbetet till skydd för det statliga kulturarvet och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3123 av Marta Obminska (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om upplysning om kommunismens brott mot mänskligheten inom ramen för Om detta må ni berätta på Forum för levande historia och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3152 av Betty Malmberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en översyn av kostnadsansvaret vid arkeologiska utgrävningar och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3277 av Mikael Jansson (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en statlig inspektör för små kommuners hembygdsföreningar ska anställas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en statlig hembygdsföreningsinspektör bör få en budget om 7,5 miljoner kronor och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3373 av Runar Filper (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur information om kommunismens brott mot mänskligheten skulle kunna ges i skolan till eleverna och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur en statlig upplysningskampanj om kommunismens brott mot mänskligheten skulle kunna se ut och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3381 av Runar Filper (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att rädda folkparkerna genom ett statligt bidrag och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3517 av Josef Fransson (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska upprätta ett museum med en permanent utställning om kommunismens brott mot mänskligheten och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3578 av Jan Björklund m.fl. (L):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om det museala arbetet kring hbt-historia och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3580 av Jan Björklund m.fl. (L):

53. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av bestämmelsen om statsbidrag till arkeologiska undersökningar m.m. och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3600 av Roland Utbult m.fl. (KD):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbetet med att säkra det immateriella kulturarvet bör påskyndas samt ges hög prioritet och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3652 av Caroline Szyber m.fl. (KD):

64. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över villkoren för inskränkningar i nyttjandet av mark där det finns större forn- och kulturlämningar och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3748 av Penilla Gunther m.fl. (KD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda frågan om särskild finansiering för att bevara äldre inte längre brukade

vattenverksamheter som kulturminnen och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3781 av Mikael Jansson (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten bör köpa in Spiggen för att finna en bra museal placering och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3844 av Markus Wiechel (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett starkare skydd av fornlämningar och tillkännager detta för regeringen.